

8. Rezerwat Zielony Mechacz (94,30 ha) fragment torfowiska wysokiego ze stanowiskiem maliny moroszki *Rubus chamaemorus*, należącej do ginących składników naszej flory krajowej. Oddziały lasu 250 a, 251 a, b, c, d, e, g, 252 a, b, c, d, e, f, 253 a, b, c. Leśn. Zamczysko, Nadl. Państw. Dobrocin, grom. Małdyty, powiat morąski, wojew. olsztyńskie. (Mon. pol. z 27. VI. 1962 r. Nr 51 poz. 252.)

Zarządzeniem z 29 marca 1962 r. (Mon. pol. Nr 33 poz. 157) Minister Leśnictwa zmienił zarządzenie z 15 września 1958 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody obszaru lasu pod nazwą „Krupa”. Rezerwat ten zajmuje obecnie powierzchnię 3,56 ha, stanowiącą poddział „a” w oddziale lasu 64 Nadl. Państw. Moja Wola (powiat ostrowski województwa poznańskiego).

Zarządzeniem z 15 maja 1962 r. (Mon. pol. Nr 50 poz. 247) Minister Leśnictwa zmienił zarządzenie z 3 września 1957 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody obszaru „Parkowe” w Złotym Potoku. Rezerwat ten zajmuje obecnie powierzchnię 163,22 ha, w skład której wchodzi oddziały lasu: 74 a, d, i; 75 i, k, l; 76 k, l, p; 77 a, c, d, g, l, j, n, o, p, r, s, y, cl, dl, hl, il; 85 c, g, i, j, l; 87 a, b, f, k, l, n, o, p, r, s, t; 88; 89 (powiat częstochowski, województwa katowickiego).

W. K.

OCHRONA PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ

Największy głaz narzutowy Wielkopolskiego Parku Narodowego

Stosunkowo niewielki obszar Wielkopolskiego Parku Narodowego obfituje w dużą ilość najrozmaitszych utworów geomorfologicznych będących pozostałościami lodowca skandynawskiego. Wyniosłe i strome wzgórza moreny czołowej, ozy, liczne wielkie jeziora rynnowe i mniejsze, tzw. kociołki, tworzą charakterystyczny krajobraz, który w swoim czasie prof. A. Wodziczko nazwał „prawdziwym muzeum form polodowcowych”. Jednakże głazy narzutowe w Wielkopolskim Parku Narodowym są nieliczne i przeważnie niewielkie, co związane jest z morfologią samego terenu. Nie zostały one dotychczas szczegółowo zinwentaryzowane, a w publikacjach dotyczących Parku wymieniane są marginesowo, co jest zrozumiąle z powodu przeważnie sztucznego i przypadkowego ich odkrywania w czasie gospodarczej działalności człowieka.

Z pomnikowych głazów narzutowych praca Szafrańowy (1959) zawiera mapkę Wielkopolskiego Parku Narodowego, gdzie zaznaczono jedynie dwa głazy narzutowe opierając się przy jej wykreślanu na nie publikowanej mapie zabytków przyrody Wielkopolskiego Parku Narodowego, opracowanej przez J. W. Szulczewskiego. Jaśkowiak (1960) pisał o pięciu pomnikowych głazach wymieniając ich położenie przy opisie przebiegu szlaków turystycznych.

Ponieważ brak jest dokładnych wiadomości o głazach narzutowych Parku przeto Zygmunt Pniowski oraz autor niniejszej notatki postanowili dokonać inwentaryzacji tych obiektów. Pewne dane o kilku mniejszych narzutniakach otrzymaliśmy od J. W. Szulczewskiego, który ze względu na podeszły już wiek i chorobę nie może ukończyć rozpoczętego dzieła.

W końcu czerwca 1962 r. odkopaliśmy największy głaz narzutowy w Wielkopolskim Parku Narodowym, który dotychczas tylko nieznacznie wystawał nad ziemią (ryc. 1). O głazie tym wspominał jedynie raz Jaśkowski (1960) we wstępie swojego przewodnika.

Olbrzymi ten głaz położony jest w górnej partii stromej ściany wielkiego wykopu o powierzchni około 5 ha, powstałego po wyeksploatowaniu gliny dla cegielni w Pożegowie. Podłużny wykop ciągnie się od skraju pożegowskiej moreny czołowej wśród lasu sosnowego w odziale 91 Af leśnictwa Osowa Góra.

Opisywany głaz ma nieregularny kształt ściętego stożka o spodniej i górnej powierzchni prawie płaskiej. Jego rozmiary są następujące: obwód 1050 cm, wysokość 135 cm, największa długość wzdłuż głównej osi 400 cm. Skala — granit. Na małej powierzchni głazu poprzednio odsłoniętej występuje niewielki płat dwóch gatunków mchów. Powierzchniowa warstwa spodniej części skały jest bardzo krucha wsku-

Ryc. 1. Największy głaz narzutowy w Wielkopolskim Parku Narodowym

Fot. Zygmunt Pniewski

tek fizycznego zwietrzenia. Głaz leżał pierwotnie na głębokości około 1,5—2 m pod powierzchnią ziemi i został odkryty jedynie w jednej czwartej części w czasie wybierania gliny i tak pozostawiony. Aby przekonać się o jego rozmiarach i kształcie musieliśmy usunąć kilkanaście m³ piasku i żwiru. Obecnie głaz jest cały odkopany, przedstawiając bardzo malowniczy i interesujący obiekt geologiczny.

W związku z jego rozmiarami wystąpiliśmy do Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Poznaniu z wnioskiem o uznanie głazu za za-

bytek i poddanie go prawnej ochronie. Z przykrością trzeba zauważyć, że już w dwa tygodnie po odkopaniu głazu zniszczono płat mchów przez wchodzenie na jego górną powierzchnię.

Warto podkreślić, że w chwili obecnej jest to największy w powiecie poznańskim, a w skali wojewódzkiej jeden z większych narzutniaków. Sztuczne odsłonięcie oraz położenie głazu w strefie rezerwatowej Wielkopolskiego Parku Narodowego nie zwalnia od konieczności jak najszybszego uznania go za prawnie chroniony pomnik przyrody.

Andrzej Dzięczkowski

PIŚMIENNICTWO

Jaśkowiak F. (1960). *Wielkopolski Park Narodowy*. Przewodnik wycieczkowy. Poznań.

Szafran H. (1959). *Miasto Poznań i okolica*. Poznań.

OCHRONA PRZYRODY W NAUCZANIU

Studenckie seminarium naukowe w Karkonoskim Parku Narodowym

W dniach od 18 do 20 maja 1962 roku odbyło się w schronisku „Odrodzenie” na Przełęczy Karkonoskiej Ogólnopolskie Studenckie Seminarium naukowe pod nazwą „Karkonoski Park Narodowy”. Seminarium zostało zorganizowane przez radę uczelnianą Zrzeszenia Studentów Polskich, studenckie koła naukowe biologów, geografów, geologów Uniwersytetu Wrocławskiego oraz radę i zarząd Karkonoskiego Parku Narodowego. W seminarium wzięli udział studenci wydziałów przyrodniczych uniwersytetów z Krakowa i Warszawy, Akademii Górniczo-Hutniczej z Krakowa, wyższych szkół pedagogicznych, Wyższej Szkoły Rolniczej ze Szczecina oraz Wydziału Farmacji Akademii Medycznej we Wrocławiu, w liczbie 60 osób, ponadto 8 osób spoza środowiska studenckiego (pracownicy naukowcy Parku Narodowego, władze terenowe i i.).

Problematyka naukowa seminarium obejmowała zagadnienia z zakresu geologii, geografii oraz flory i fauny Karkonoskiego Parku Narodowego, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony przyrody. W pierwszym dniu obrad wygłoszony został dla wszystkich uczestników referat wstępny pt. *Ogólna charakterystyka fizjograficzna obszaru Karkonoszy*¹ po czym dalsze obrady odbywały się w sekcjach biologów, geografów i geologów, podczas których uczestnicy zapoznali się dokładnie z osobliwościami obszaru Karkonoskiego Parku Narodowego. Jako uzupełnienie omawianej tematyki zostały zorganizowane wycieczki oraz wyświetlono trzy filmy o Karkonoskim Parku Narodowym zrealizowane przez doc. dra W. Walczaka.

W czasie seminarium została otwarta Pierwsza Ogólnopolska Wystawa Studenckiej Fotografii Przyrodniczej. Wysoki poziom wystawy, wartość dokumentalna zdjęć i walory techniczne wystawionych fotografów spotkały się z dużym uznaniem uczestników. Również w wiel-

¹ Referat ten opracowany zbiorowo przez członków kół naukowych biologów, geografów i geologów, wygłosił J. Skrzypczyk.